

Eesti Inseneride Liidu Eksperti käitumiskoodeks

Käesolevas koodeksis on eksperdiks nimetatud Eesti volitatud inseneri, kes peab hindama teiste spetsialistide poolt tehtud tööd või asjasse puutuva spetsialisti kvalifikatsiooni. Reeglina on sellises olukorras tegemist **eksperdiga, ekspertiisi tellijaga, ning ekspertiisi objektiga.**

Ekspertiisi tellijaks võib olla füüsiline või juriidiline isik, kes esitab tellimuse ja maksab selle täitmise eest. **Ekspertiisi objektiks** võib olla projekt, juriidilise või füüsilise isiku tegevus, konkursile esitatud tööd, konkursi tulemuse protestid, toote omadused, spetsialisti kvalifikatsioon jne.

Järgnevad reeglid annavad juhised käitumiseks tüüpilistes olukordades.

1. Ekspert peab tegema kõik võimaliku, et tema poolt hinnatav objekt, või selle toimimine, eksperti enese töö, või selle kõrvalmõjud, või nendest tulenevad järelmõjud ei põhjustaks elusolendite surma või tervisekahjustusi, mida põhimõtteliselt oleks olnud võimalik ette näha ja vältida.
2. Ekspert peab tegema kõik võimaliku, et vältida loodusressurside raiskamist, looduskeskkonna kahjustamist, või inimeste poolt loodu tahtlikku rikkumist või hävitamist.
3. Ekspert ei langeta oma otsust enne, kui ta on kasutanud kõiki reaalselt kättesaadavaid ja vajalikke allikaid tõese informatsiooni saamiseks (dokumendid, teiste spetsialistide hinnangud, jne) ja selle igakülgeks analüüsiks. Ekspertiisi tulemusi tuleb tutvustada ekspertiisi objektile (kui see on võimalik) enne nende esitamist ekspertiisi tellijale.
4. Ekspert peab pidevalt täiendama ja arendama oma erialaseid oskusi ning olema eeskujuks ka kolleegidele.
5. Ekspert ei võta teha ekspertiisi, mille tegemiseks tal puuduvad professionaalsed oskused, või mille tegemisel võib tal tekkida konflikt isiklike huvidega, või mille tulemuse kvaliteedis ei ole ta kindel.
6. Ekspert kannab isiklikku vastutust kogu tema poolt tehtud töö eest. Ta peab tegema kõik reaalselt võimaliku, et temaga koos töötavad inimesed oleksid sobivad neile antud ülesannete täitmiseks. Enne ülesande täitmist peab ta olema veendunud, et temaga koos töötavad inimesed on aru saanud, et neile antud ülesande täitmise tulemuste eest vastutavad nad isiklikult.
7. Ekspert, kes peab avalikustama oma isikliku arvamuse, peab tegema kõik reaalselt võimaliku, et avaldatud aramus oleks põhjendatud, objektiivne ja usaldatav.
8. Ekspert, kelle nõuannet ei võetud kuulda, peab tegema kõik temast sõltuva et asjaosalised saaksid ennetavalt teada negatiivsetest tagajärgedest, mis on võimalikud kui eksperti soovitusi ei arvestata.
9. Ekspert jälgib volitatud inseneri eetika norme ja ei avalikusta oma järeldusi enne, kui ta on veendunud oma pädevuses esitatud küsimuses. Seejuures tuleb järelduse põhjenduses loetleda kõik isiklikud sidemed asjaosalistega (kui neid on) ja rõhutada neid osapooli, kes võivad kasu saada eksperti poolt tehtud järeldustest.
10. Ekspert ei tohi end tutvustada või avaldada artikleid, kasutades ennast ülistavat stiili, või stiili

mis halvustab teisi sama eriala eksperte. Ekspert ei tohi lubada oma nime, või arvamuse, kasutamist sellistes publikatsioonides ka teiste autorite poolt.

11 Ekspert ei tohi tahtlikult kahjustada kolleegide professionaalset reputatsiooni, karjääri võimalusi või äriplaane.

12. Igast ennustatavast, või juhtunud konfliktist oma isiklike huvide ja ekspertiisi tellija poolt antud ülesannete vahel, teatab ekspert ekspertiisi tellijale kirjalikult.

13. Ekspertiisi käigus teatavaks saanud andmeid ei avalda ekspert probleemiga mitteseotud inimestele.

14. Ekspertiisi tellijale tehtud erialaste teenuste eest tohib ekspert võtta töötasu (kompensatsiooni) ainult ekspertiisi tellijalt. Erandiks on olukord, kus kolmandad isikud maksavad töötasu ekspertiisi tellija nõusolekul. Ka ei tohi ekspert isikliku kasu eesmärgil, või töötasuna, saada/võtta ekspertiisi objekti toodangut (tulemusi), välja arvatud juhud, kui ekspertiisi tellija ja ekspert on sõlminud vastava kirjaliku lepingu.

15. Ekspert ei tohi erapooletu nõuandjana või konsultandina soovitada (kas isiklikult või agendi kaudu) ebasobivat isikut tööle. Ekspert ei tohi maksta ka kolmandale isikule sellise soovitusel edastamise eest. Kui ekspert töötab välismaal, kus on selle maa kutseliste inseneride organisatsiooni poolt heaks kiidetud käitumiskoodeks, mis on vastuolus käesoleva koodeksiga, võib ta juhinduda vastava maa eksperdi käitumiskoodeksist

16. Ekspert, kes töötab sõltumatu nõuandjana (konsultandina), ei tohi olla vahendaja ekspertiisi tellija rahalistes operatsioonides, välja arvatud juhud, kus ekspertiisi tellija seda kirjalikult taotleb. Ka ei tohi ekspert sõlmida lepinguid või tellimusi seoses ekspertiisi tellija poolt antud tööülesannetega, välja arvatud ekspertiisi tellija kirjalikul loal.

Toodud reeglitega katmata olukordades tuleb lähtuda järgmisest põhimõttest:

Konflikti korral eksperdi isiklike huvide ja eksperdi professionaalse kohustuse vahel tuleb alati seada esiplaanile eksperdi professionaalne kohustus.

Ekspertiisi tegevuse objektiivsuse ja põhjendatuse kohta tekkinud kahtluse korral on ekspertiisi tellijal või ekspertiisi objektil võimalus tõstatada küsimus eksperdi professionaalsest käitumisest Eesti Inseneride Liidu Juhatusel. EIL Juhatus moodustab küsimuse lahendamiseks erapooletu komisjoni.